

Мельник Олександра

студентка 4 курсу спеціальності «Економіка підприємства»

Науковий керівник: **Печенюк А.П.**,

к.е.н., асистент кафедри економіки, підприємництва,
торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ

З 11.03.20 в Україні діє урядова програма щодо запобігання поширенню коронавірусу в країні.

Ст. 30 Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб» передбачає досить об'ємний перелік повноважень органів місцевої влади на час впровадження карантину на відповідній території. Враховуючи, що карантин впроваджено на всій території України, то відповідні повноваження отримують усі українські місцеві органи влади. Згідно із згаданою статтею, на територіях, де встановлено карантин, їм надається право:

- залучати підприємства, установи, організації незалежно від форм власності до виконання заходів з локалізації та ліквідації епідемії чи спалаху інфекційної хвороби;
- залучати для тимчасового використання транспортні засоби, будівлі, споруди, обладнання, інше майно підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, необхідне для здійснення профілактичних і протиепідемічних заходів, із наступним повним відшкодуванням у встановленому законом порядку його вартості або витрат, пов'язаних з його використанням;
- установлювати особливий режим в'їзду на територію карантину та виїзду з неї громадян і транспортних засобів, а за необхідності – проводити санітарний огляд речей, багажу, транспортних засобів та вантажів;

- запроваджувати більш жорсткі, ніж встановлені нормативно-правовими актами, вимоги щодо якості, умов виробництва, виготовлення та реалізації продуктів харчування, режиму обробки та якості питної води;
- установлювати особливий порядок проведення профілактичних і проти епідемічних, у тому числі дезінфекційних, та інших заходів;
- створювати на в'їздах і виїздах із території карантину контрольні пропускні пункти, залучати в установленому порядку для роботи в цих пунктах військовослужбовців, працівників, матеріально-технічні та транспортні засоби підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, частин та підрозділів центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах оборони і військового будівництва, охорони громадського порядку [1].

У зв'язку із суворими заходами кардинально змінюється стиль роботи більшості підприємств по всій країні. Тому виникає безліч питань щодо організації їхньої діяльності, адже у режимі карантинних обмежень відбуваються порушення укладених договорів, угод, домовленостей з контрагентами, таким чином можуть бути встановлені санкції за невиконання «карантинних» заходів.

В українському законодавстві до цього часу не відпрацьовано єдиного механізму засвідчення наявності форс-мажорних обставин у взаємовідносинах всередині України (теоретично наявність загальнонаціонального карантину та обмежень всередині окремих областей чи районів може бути підставою на невиконання контрагентами взаємних обов'язків). Фактично надійного механізму підтвердження цього статусу немає. Торгово-промислова палата України самоусунулась щодо впровадження форс-мажору, обмежившись лише інформацією, що за певних умов у деяких економічних правовідносинах цей статус може бути визнаний [4].

Як же формувати політику витрат підприємства в умовах карантинних обмежень? Щоб підтримувати й розвивати промисловість, не потрібно здійснювати специфічні заходи для кожної окремої галузі. Політика підтримки

має діяти для всієї промисловості та експортерів: АПК, ГМК, енергетики, машинобудування, транспортної інфраструктури, хімічної галузі та інших.

Перелік найважливіших заходів за черговістю:

1. Забезпечення переміщення співробітників підприємств на роботу та з роботи (безперешкодний доступ до робочих місць).
2. Безперервне функціонування логістичної інфраструктури («Укрзалізниці», портів, річкової інфраструктури) з пріоритетом вітчизняних вантажів перед транзитними.
3. Зменшення податкового тиску на бізнес: забезпечення реального автоматичного відшкодування ПДВ без штучних затримок для документальних перевірок; підтримка виробників відстроченням за ЄСВ, земельним податком, екологічними податками. Це дасть змогу залишити на підприємствах ліквідність і зберегти робочі місця.
4. Зниження, а також мораторій на подальше підвищення тарифів державних монополій: встановлення обґрунтованих тарифів у портах; зниження тарифів «Укрзалізниці», адже індекс цін виробників знизився минулого року на 7,4% [2].

Уряди переважної більшості країн світу підтримують промисловість, прагнучи зберегти робочі місця і стимулюючи їх створення. За даними МВФ, державні гарантії за кредитами стали важливим інструментом підтримки бізнесу.

У нашій країні очікується падіння ВВП у другому кварталі на 20-25%, а за підсумками року – на 6-10%. Тобто, Україна має шанс за підсумками другого кварталу зазнати менших втрат, ніж інші країни, але й більших – за підсумками всього року. Отже, тривалий і жорсткий карантин країна дозволити собі не може, бо наша економіка після цього не відновиться [3].

Залежно від структури економіки, певні країни постраждають більше, інші – менше. Але у кожній постраждає торгівля – зовнішня та внутрішня. Тому складно прогнозувати втрати ВВП, бо відсутня межа, де карантин зможе зупинити поширення вірусу. Рецесія (загальне зниження економічної активності) – це вимушений захід: щоб вижили люди під час хвороби і не було

пікового “червоного” навантаження. Разом з тим кожне підприємство (і і кожна людина) мусить індивідуально формувати економічну політику в умовах карантинних обмежень.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб» від 23.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1645-14> (дата звернення: 24.05.2020)
2. Вплив карантину на економіку: як не втратити промисловість. URL: <https://eba.com.ua/vplyv-karantynu-na-ekonomiku-yak-ne-vtratyty-promyslovist/>
3. Вплив коронакризи на економіку. Про що говорили на пресконференції. URL: [URL:https://ces.org.ua/economic-impact-of-coronavirus-2/](https://ces.org.ua/economic-impact-of-coronavirus-2/) (дата звернення: 04.05.2020)
4. Карантин vs бізнес: як діяти в епоху обмежень. URL: <https://mind.ua/publications/20208709-karantin-vs-biznes-yak-diyati-v-epohu-obmezhen> (дата звернення: 03.05.2020)